

Mikkelin kaupunki

Konserniohje

LUONNOS 12/2024

Kaupunginvaltuusto 9.12.2024 § xx

Sisällys

1. Konserniohjeen voimaantulo, tavoitteet ja tehtävät.....	1
1.1. Ohjeen voimaantulo ja soveltamisala	1
1.2. Kaupunkikonsernin määrittely	1
1.3. Konserniohjauksen ja -ohjeistuksen tavoitteet	2
1.4. ~~Konsernipalvelujen kehittäminen~~ Keskitetyt konsernipalvelut.....	2
2. Konserniohjaus ja -valvonta sekä konsernijohtaminen	3
2.1. Kaupunginvaltuuston rooli konserniohjauksessa	3
2.2. Kaupunginhallituksen rooli konserniohjauksessa	4
2.3. Konserni- ja elinvoimajaosto sekä valmistelijat (<i>otsikointitasoa muutettu</i>)	4
Kaupunginjohtaja.....	4
Konserniohjausryhmä (kaupunginjohtaja, talousjohtaja, kaupunginlakimies ja taloussuunnittelupäällikkö)	5
Konsernivastuuhenkilö	5
2.4. Konsernin tytäryhteisöt.....	5
2.5. Lautakunnat.....	5
2.6. Tarkastuslautakunta	5
3. Konsernikäytännöt ja -palvelut.....	5
3.1. Konsernitalous ja talousarviotavoitteiden asettaminen	6
3.2. Rahoitus, sisäinen pankki ja rahaliikenne.....	6
3.3. Sijoitukset	6
3.4. Lainat	7
3.5. Kirjanpito ja konsernitilinpäätös.....	7
3.6. Riskienhallinta	7
3.7. Konsernin sisäinen valvonta ja konsernivalvonta.....	7
3.8. Konsernin tilintarkastus.....	8
3.9. Tietojensaantioikeus.....	8
3.10. Valvonta, seuranta ja arviointi	9
3.11. Konsernin henkilöstöpolitiikka	9
3.12. Arkistointi ja asiakirjojen säilyttäminen	9
3.13. Hankinnat ja hankintayhteistyö.....	10
4. Hyvä hallintotapa	10
4.1. Hallituksen kokoonpano ja nimittäminen	10
4.2. Yhtiöiden hallituspalkkiot	11
4.3. Hallituksen jäsenen oikeudet ja vastuut.....	12
4.4. Esteellisyys ja riippumattomuus.....	12
4.5. Tiedonantovelvollisuus, viestintä ja tiedottaminen	12
4.6. Yhtiökokouskutsut sekä kaupungin ennakkokannan pyytäminen	13

1. Konserniohjeen voimaantulo, tavoitteet ja tehtävät

1.1. Ohjeen voimaantulo ja soveltamisala

Tämä ohje astuu voimaan kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti heti hyväksymisen jälkeen. Tämä ohje kumoaa vanhan konserniohjeen (KV ~~24.8.2020 § 57~~ 7.6.2021 § 82). Jos konserniohjeen ja hallintosäännön ohjeistus johtaa erilaiseen tulkintaan, sovelletaan ensisijaisesti hallintosääntöä.

Kaupunki tytäryhteisöineen muodostaa kaupunkikonsernin. Konserniohjetta sovelletaan kaikissa Mikkelin kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä. Tytäryhtiön muodostaessa alakonsernin, noudatetaan konserniohjetta soveltuvin osin myös tytärkonserniin kuuluvissa yhtiöissä. Konserniohjeen soveltamisessa eri tilanteisiin, on yhtiön aina tarvittaessa oltava yhteydessä Mikkelin kaupungin konserniohjausryhmään ja/tai nimettyyn konsernivastuuhenkilöön. Tytäryhteisöksi katsotaan osakeyhtiö, säätiö tai muu sellainen yhteisö, jossa kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5§:ssä tarkoitettu määräysvalta. Konserniohjetta sovelletaan tytäryhteisöissä siltä osin, kuin se ei aiheuta ristiriitaa osakeyhtiölain, muun erityislain pakottavan säädännön (muuta esim., säätiölaki, kirjanpitolaki, laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja aravalaki), tai osakassopimuksen kanssa. ~~Konserniohje merkitään tiedoksi tai hyväksytään tytäryhteisön hallituksessa tai vastaavassa toimielimessä.~~ Tytäryhteisön yhtiökokous tai vastaava hallintoelin, sekä hallitus tai vastaava toimielin käsittelee ja hyväksyy konserniohjeen tytäryhteisöä sitovaksi ohjeeksi. Tytäryhteisöjen johdon ja hallitusten on tunnettava konserniohje. Osakkuusyhteisöissä konserniohjetta noudatetaan kaupungin päätäntävällän asettamissa rajoissa.

Kaupunginjohtajalla on oikeus hyväksyä ohjeeseen tehtäviä stilistisiä muutoksia ja pieniä päivityksiä ohjeen perusluonnetta muuttamatta. Konserniohjausryhmä valvoo ohjeen ajantasaisuutta.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan kaupungin tytäryhteisöjen sekä lisäksi soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kuntalain 47§ mukaan konserniohjeessa tulee antaa tarpeelliset määräykset ainakin:

1. kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
2. konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
3. tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta
4. velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
5. konsernin sisäisistä palveluista
6. kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä
7. kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta

1.2. Kaupunkikonsernin määrittely

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kuntalain 6 § mukaan kaupungin sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla (emoyhteisö) yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yksiköiden kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5§:n tarkoittama määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Mikkelin kaupunki ja sen liikelaitokset ja taseyksiköt yhdessä määräamisvallassa olevien yhteisöjen (tytäryhteisöt) kanssa muodostavat kaupunkikonsernin. Määräamisvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon. Mikkelin kaupungilla

on merkittäviä omistusosuuksia ja vaikutusvaltaa lukuisten yhteisöjen päätöksenteossa. Myös niissä kaupungilla on etuja valvottavanaan, vaikka tämän ohjeen tarkoittamaa määräysvaltaa ei olekaan.

1.3. Konserniohjauksen ja -ohjeistuksen tavoitteet

Kaupunkikonsernin menestyksellinen johtaminen edellyttää, että palveluja kehitetään yhdessä ja arvioidaan kokonaistaloudellisesti ja että samantyyppisiä palveluja tuotetaan vain yhdessä konsernin osassa. Keskeisille palveluille on yhteiset toimintatavat ja -ohjeet. Kaupunginvaltuusto päättää kaupunkikonsernin vision ja strategian. Konserniohjeen tarkoitus on edistää valitun yhteisen näkemyksen, vision, muodostumista ja toteuttamista, sekä edistää kaupunginvaltuuston strategian ja tavoitteiden saavuttamista. Konserniohje määrittää konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt.

Konserniohjeella yhtenäistetään yhteisöjen ohjausta, lisätään toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostetaan tiedonkulkua. Konserniohjeella luodaan myös puitteet konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle tavoitteiden mukaisesti. ~~Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa.~~ Konserniohje on osa kaupungin johtamisjärjestelmää ja siinä noudatetaan ns. hyvää hallintotapaa (corporate governance). Hyvän hallintotavan tarkoituksena on yhdessä jäljempänä määriteltyjen konserniohjausta ja -johtamista koskevien ohjeiden kanssa yhtenäistää konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen johtamis- ja hallintokäytännöt ja siten varmistaa riittävä avoimuus, tulostietojen oikeellisuus, sisäinen ja ulkoinen valvonta, riskienhallinta sekä hyvä laskenta- ja kirjanpitoikäytäntö. Tehokas johtamis- ja hallintojärjestelmä edellyttää yhteisön johdon, tilintarkastajien ja omistajien välistä kiinteää vuorovaikutusta. Myös muiden sidosryhmien näkemykset on hyvä huomioida hyvää hallinto- ja johtamistapaa toteuttaessa.

Kaupunkia johdetaan konsernitasoisesti. Konserniohjeella varmistetaan valtuuston ~~määrittelemän tytäryhteisölle asettamien tavoitteiden omistajapolittisten linjauksien omistajastrategian toteutumisen sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutus~~ sekä määrittellään, miten konsernin tytäryhteisöjen ohjaus, ~~tavoitteiden asettaminen~~, seuranta, raportointi ja valvonta on järjestetty. Konserniohje määrittää konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Ohjeella on tarkoitus yhtenäistää ohjausta, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua.

1.4. ~~Konsernipalvelujen kehittäminen~~ Keskitetyt konsernipalvelut

Konsernipalveluiksi määritellään talous- ja henkilöstöhallinto, tietotekniikka hallinto, hankinnat, ~~työterveyshuolto~~, lakipalvelut, tilavuokraus ja rakennuttaminen sekä asianhallintapalvelut. Muiden palvelujen keskittämisestä päätetään tapauskohtaisesti.

Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti konsernin yksikköjen omana työnä, kuntayhteistyöllä tai ostopalveluina. Palvelujen laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti. Tukipalveluja hankkiesseen tytäryhteisöjen on selvitettävä Mikkelin konsernin palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Pääsääntönä on, että tukipalvelut pyritään järjestämään keskitetysti. Toiminnallisista ja taloudellisista syistä palvelut voidaan hankkia konsernin ulkopuolelta. Ulkopuolinen hankinta on perusteltava ja siitä on oltava riittävä selvitys. Selvitys on saatettava konsernijohdon tiedoksi niin, että sillä on mahdollisuus vaikuttaa päätökseen. ~~Konsernipalveluiksi määritellään toistaiseksi talous- ja henkilöstöhallinto, tietotekniikka, hankinnat, työterveyshuolto, tilavuokraus ja rakennuttaminen. Muiden palvelujen keskittämisestä päätetään tapauskohtaisesti~~

Mikkelin kaupunkikonsernissa pyritään tarkoituksenmukaisesti hyödyntämään yhteisiä tukipalveluita. Tulkinallisissa tilanteissa on huomioitava tarkoituksenmukaisuusperiaate ja arvioitava konsernin kokonaisetua. Mikäli keskitetty yhteinen palvelu ei vastaa yhtiön tarpeita eikä tuota merkittävää konsernitason kokonaisetua, on yhtiön mahdollista järjestää palvelu muulla tavoin.

Hankinta- ja volyymietut sekä ammattitaito ja erityisosaamiset hyödynnetään yhteisesti. Hankintapalvelut huolehtivat kilpailuttamisista ja tuote- sekä palvelukatalogien ylläpidosta. Näin varmistetaan hankintalain ja kaupungin hankintaohjeistusten noudattaminen läpi koko konsernin. Tytäryhteisöjen

tulee ensisijaisesti sijoittua kaupunkikonsernin omistamiin tiloihin. Mikkelin kaupunkikonsernissa hyödynnetään yhtenäisiä kiinteistönvuokrauserusteita. Kaupungin tietohallinto koordinoi koko konsernin tietotekniikka- ja tietoliikennepalveluita ja vastaa tietohallintastrategioista ja niiden toteuttamisesta. Tarkoituksena on käyttää yhteisiä tietojärjestelmiä mahdollisimman kattavasti koko konsernissa. Taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä haetaan kaupunkikonsernissa kiinteistöhoitoon, työterveyteen sekä talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvissä tukipalveluissa.

In house -yhtiöiltä hankittavien konsernipalveluiden osalta on huomioitava hankintalain sidosyksikkösääntelyssä asetetut markkinoilla toimimisen liikevaihtorajat. Sidosyksikkö ei saa myydä omistajakuntansa ulkopuolisille tahoille kuin korkeintaan 5 prosenttia ja enintään 500 000 euroa liikevaihdostaan.

2. Konserniohjaus ja -valvonta sekä konsernijohtaminen

Kaupunginvaltuusto on kaupunkikonsernin ylin päätöksentekaelin, joka kuntalain mukaan päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Konserniohjauksella tarkoitetaan ~~omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista~~ erilaisten kokonaisuutta ohjaavien linjausten ja ohjeistusten asettamista. Konsernivalvonta tarkoittaa tytäryhteisöjen tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta- ja analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden arvioimista. Omistajaohjaus on ~~käytännönläheisempää toiminnanohjausta, kuten;~~

- kaupungin edustajien päätösvalan käyttöä yhtiökokouksessa tai vastaavassa toimielimessä
- konserniyhtiön hallituksen nimeäminen
- kaupungin ennakkokannan antaminen
- aktiivinen vuoropuhelu ja tiedottaminen omistajan ja yhteisöjen välillä, sekä yhtiöiden vierailut konsernijaostossa sekä vuosittaiset konsernipäivät.

~~-ennen kaikkea kaupungin edustajien päätösvalan käytön ohjaamista yhtiökokouksessa tai vastaavassa toimielimessä, mutta myös konserniyhteisön sitouttamista hallituksen valinnalla ja yksittäisillä ohjeilla. Ohjauksen periaatteista päätetään konserniohjeen avulla.~~

~~Operatiivisesta konserniohjauksesta~~ Omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto, jonka muodostavat kaupunginhallitus ja konserni-~~ja elinvoima~~ jaosto ja kaupunginjohtaja ~~sekä tytäryhteisöjä koskevien asioiden esittelijänä kaupunginhallituksessa toimiva viranhaltija~~. Lisäksi kaupunginhallitus tai kaupunginjohtaja voi antaa delegoida yhteisön seuranta- ja ohjausvastuun nimetylle viranhaltijalle (konsernivastuuhenkilö). Konsernijohtoon tehtävänä on varmistaa kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän toiminta. Konsernijohto keskittyy konsernijohtamiseen eli strategiaan prosesseihin, palvelutuotannon ohjaukseen sekä liiketoiminnan omistajaohjaukseen.

2.1. Kaupunginvaltuuston rooli konserniohjauksessa

1. Kaupunginvaltuusto hyväksyy konsernin arvot, vision ja strategian ~~sekä merkittävimpien tytäryhtiöiden vuosittaiset strategiset~~ kaupungin strategian toteutumista tukevat tavoitteet talousarviossa ~~ja taloussuunnitelmassa kuntakonserniin kuuluville yhteisöille~~. Talousarviotavoitteet voivat olla määrällisiä, laadullisia tai taloudellisia.
2. Saa raportit ~~vuosittain~~ heinäkuun seurantaraportissa sekä tilinpäätöksessä siitä, kuinka tytäryhteisö on onnistunut valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamisessa ~~toteuttanut konsernin ja yhtiön omaa strategiaa~~.

3. Päättää kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä konserniohjeen.
- ~~4. Määrittelee omistajapoliittisen vuosisuunnitelman mukaisesti konsernin rakenteen päättämällä konsernin osien perustamisesta, lakkauttamisesta ja muusta muuttamisesta kuten:
  - a. Kaupungin tytäryhtiöiden omistusta koskevista merkittävistä osakassopimus- ja yhtiöjärjestysmuutoksista
  - b. olennaisista osakkeiden realisoinneista~~
4. Määrittelee konsernin rakenteen päättämällä
  - tytäryhtiöiden (myös tytärkonsernit) ja osakkuusyhtiöiden perustamisesta tai lakkauttamisesta;
  - tytäryhtiöiden (myös tytärkonsernit) ja osakkuusyhtiöiden osuuksien ostamisesta tai myymisestä;
  - tytäryhtiöiden (myös tytärkonsernit) jakautumisesta ja sulautumisesta;
  - muusta konsernirakenteen olennaisesta muuttamisesta kuten, kaupungin tytäryhtiöiden (myös tytärkonsernit) omistusta koskevista merkittävistä osakassopimus- ja yhtiöjärjestysmuutoksista.

2.2. Kaupunginhallituksen rooli konserniohjauksessa

1. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin strategian toteutumisesta päätöksenteossa.
2. Käsittelee ja päättää kaupunginhallituksen toimivaltaan kuuluvat asiat, sekä valmistelee ja esittelee valtuuston päätöstä edellyttävät asiat
- ~~3. Käsittelee ja päättää tai esittelee valtuustolle kaupungin ennakkokannan kaupunginjohtajan esittelyn pohjalta niissä asioissa, jotka vaativat valtuuston päätöksen tai asia kuuluu kaupunginhallituksen toimivaltaan.~~
4. Kaupunginhallitus vastaa konsernin sisäisen valvonnan järjestämisestä
5. Hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan ohjeistuksen
6. Kaupunginhallitus informoi kaupunginvaltuustoa
- ~~7. Valmistelee kaupunginvaltuuston päätettäväksi menevät asiat~~
8. Delegoi tarvittaessa päätösvaltaansa edelleen

2.3. Konserni- ja elinvoimajaosto sekä valmistelijat (otsikointitasoa muutettu)

1. Käsittelee ja päättää **ennakkokanta-asiat** kaupungin ennakkokannan konserniohjeen kohdan 4.6 edellyttämässä asioissa. ~~konserniohjausryhmän valmistelun ja kaupunginjohtajan esittelyn pohjalta niissä asioissa, joissa ei vaadita valtuuston päätöstä tai asia ei kuulu kaupunginhallituksen toimivaltaan.~~ Ennakkokanta ilmaisee kaupungin tahtotilan ja antaa yhtiölle ohjeistuksen asian jatkovalmisteluun. Tietyt asiat edellyttävät kuitenkin erillistä päätöksentekoa (ks. kaupunginhallituksen ja valtuuston rooli)
2. Valmistelee ja esittelee kaupunginhallitukselle sellaiset konsernia koskevat asiat, jotka edellyttävät kaupunginhallituksen tai valtuuston päätöstä
3. Nimeää ja ohjeistaa kaupungin edustajat yhteisöjen hallintoelimiin
4. Seuraa ja valvoo konsernin toimintaa
5. Vastaa konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta

Kaupunginjohtaja

1. Käyttää kaupunginhallituksen puhevaltaa ja johtaa kuntakonsernia kaupunginhallituksen alaisena viranhaltijana.
2. Koordinoi konsernijohtamista

Konserniohjausryhmä (kaupunginjohtaja, talousjohtaja, kaupunginlakimies ja taloussuunnittelu-päällikkö)

1. Valmistelee ennakkokannan alaiset asiat konserni- ja elinvoimajaostoon ~~niissä asioissa, joissa ei vaadita valtuuston päätöstä tai asia ei kuulu kaupunginhallituksen toimivaltaan.~~
2. Lausuu tarvittaessa sille erikseen tuotavista konsernitason asioista.
3. Avustaa konserniyhteisöjä sekä konsernijohtoa konserniohjeen tulkinassa

Konsernivastuuhenkilö

1. Kaupunginjohtaja nimeää viranhaltijapäätöksellä konsernivastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on konserniyhtiöiden valvonta, perehtyminen vastuuyhtiöidensä asioihin sekä yhdyshenkilönä toimiminen yhtiön ja kaupungin välillä.
2. Valitaan pääsääntöisesti kaupungin johtoryhmän jäsenistä
3. Osallistuu vastuuyhtiönsä osalta koko kaupungin talousarvioon asetettavien tytäryhtiöiden tavoitteiden määrittämiseen, ja varmistaa asetettujen tavoitteiden yhtenäisyyden suhteessa kaupunkistrategiaan.
4. Noudattaa kaupungin johtoryhmän sisäisenä tarkentavana ohjeena hyväksymää *konsernivastuuhenkilön muistilistaa*

2.4. Konsernin tytäryhteisöt

Konsernin tytäryhteisöt (sisältäen myös tytäryhtiöiden omat tytäryhtiöt) sitoutetaan tällä konserniohjeella konsernin strategian toteuttamiseen. Konserniohje tulee käsitellä vuosittain tytäryhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Sitouttaminen voi tapahtua konserniohjeen lisäksi yhtiöjärjestyksen määräyksellä, yhtiökokouksen päätöksellä, osakassopimuksella ja viime kädessä hallituksen valinnalla. Tytäryhteisöjen tulee hankkia ~~konserni johdon~~ konsernijaoston ennakkokanta tärkeisiin ratkaisuihin. Ennakkokantaa käsitellään tarkemmin luvussa 4.5.

Kaupungin tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen tulee antaa kaupungille kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseksi ja sen toiminnan tuloksen laske-
miseksi tarvittavat tiedot.

2.5. Lautakunnat

Lautakunnat seuraavat toimialaansa kuuluvien tytäryhteisöjen toimintaa ja raportoivat kaupunginhallitukselle havainnoistaan konsernin toiminnasta tilaajan näkökulmasta. Lautakunnan tehtävänä on varmistaa, että monimutkaistuvassa palvelutuotantokentässä konsernissa on myös palvelujen tilaaja-tietämystä.

2.6. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin talousarvioon asetettujen konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumista. Sillä on oikeus saada tarvitsemiaan selvityksiä tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta ja käydä tutustumassa tytäryhteisön toimintaan voidakseen arvioida valtuuston asettaminen tavoitteiden saavuttamista. Tarkastuslautakunnan tulee huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen kilpailuttamisen valmistelusta.

3. Konsernikäytännöt ja -palvelut

Yhteisillä konsernikäytännöillä ja palveluilla pyritään koko konsernin yhteiseen taloudelliseen ja toiminnalliseen etuun. Merkittävimpien prosessien ja palveluiden osalta on määriteltävä yhtenäiset käytännöt, jotta yhtenäisesti ja yhteistyössä toimien konserni voi saavuttaa taloudellisia sekä toiminnallisia hyötyjä. ~~Siksi on määriteltävä ne palvelut, joissa pystytään yhdessä tekemällä saavuttamaan taloudellisia etuja ja tavoitteet, joihin yhdessä tekemällä pyritään.~~ Konsernipalvelujen tarve muuttuu jatkuvasti, joten konsernipalvelujen ja -käytäntöjen määrä vaihtelee.

3.1. Konsernitalous ja talousarviotavoitteiden asettaminen

Kaupunkikonsernin tilikausi koskien kaupunkia ja kaikkia tytäryhteisöjä on kalenterivuosi. Tytäryhteisöt noudattavat konsernijohdon antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja sen järjestämisessä. [Konsernirahoitus- ja takausperiaatteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.6.2019 § 78.](#) Kaupunki takaa lainoja ensisijaisesti tytäryhteisöilleen. Kaupungin talousjohtaja ja taloussuunnittelupäällikkö konsultoivat tarvittaessa lainojen ja muiden rahoitusjärjestelyiden kilpailuttamisessa. Konsernin sisäisissä urakkasopimuksissa tytäryhteistöiltä edellytetään pääsääntöisesti vastaavaa vakuudenantoa kuin ulkopuolisilta tarjoajilta. ~~Vuoden 2017 kuntalain uudistuksessa kriisikuntakriteerit tullaan mittaamaan konserniluvuista. Tämä velvoittaa kiinnittämään huomiota mm. konserninelän kehitykseen.~~ Konsernitalouden merkitys on kuntakonsernin emokaupungille olennaista myös ns. kriisikuntakriteerien näkökulmasta, sillä kriisikuntamittaristoon sisältyy myös konsernitasoisia tunnuslukuja. Tästä näkökulmasta tulee erityisesti seurata konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhdetta, konsernilainojen ja vuokratavustuiden määrää/asukas, sekä konsernitalinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa vuosittain merkittävimmille konserniyhtiöille asetettavat tavoitteet. Taloudellisia tavoitteita kuvataan talousarvion tunnuslukutaulukossa ja toiminnallisia tavoitteita strategiakorteissa. Yhtiöt toteuttavat kaupungin strategiaa kaupunginvaltuuston määrittelemien strategiakorttipohjien avulla, esittäen omaa toimintaansa koskevia olennaisia tavoitteita valtuuston hyväksyttäväksi. Asetettavien toiminnallisten tavoitteiden tulee olla selkeässä yhteydessä strategiaan, sekä niiden toteutumisen tulee olla yksiselitteisesti ymmärrettäviä, mitattavia ja raportoitavia. Tavoitteiden asettamisessa tulee keskittyä laatuun ja olennaisuuteen, ei tavoitteiden määrään.

Yhtiökohtaiset tavoitteet on asetettava yhteistyössä konsernivasstuuhenkilöiden kanssa. Konserni- ja elinvoimajaosto käy vuosittain lähetekeskustelun ennen talousarvion laadintaa, ja antaa konsernivasstuuhenkilöille evästyksen yhtiökohtaisten tavoitteiden asettamista varten.

3.2. Rahoitus, sisäinen pankki ja rahaliikenne

Valtuusto päättää konsernin rahoituksen tavoitteista ja ohjauksesta. Kuntakonsernin rahoitusta suunnitellaan ja hoidetaan kokonaisvaltaisesti. Kaupunki vastaa konsernin rahoituspolitiikan valmistelusta sekä täytäntöönpano-ohjeista. [Valtuusto on hyväksynyt Mikkelin kaupungin varainhankintapolitiikan 11.12.2023 § 133 sekä konsernirahoitus ja -takausperiaatteet 17.6.2019 § 78\).](#)

Tytäryhteisöt vastaavat oman taloutensa hoitamisesta ja konsernin rahoituspolitiikan tukemisesta noudattamalla yhteisiä pelisääntöjä. Tytäryhteisöt, joiden rahoitus- ja sijoitustoiminnan keskittämällä on kaupunkikonsernin kannalta saavutettavissa taloudellisia hyötyjä, liittyvät konsernitiliin käyttäjiksi. Kaupunginhallitus voi päättää konsernin tytäryhteisöjen liittymisen konsernitiliin. Kaupunkikonsernin talousjohtajalla on vastuu konsernin ylimääräisen likviditeetin tuoton maksimoinnista ja rahaliikenteen kehittämisestä. [Vaikka hankintalaki ei koske kaupungin varainhankintaa, Mikkelin kaupunkikonserni kilpailuttaa kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla.](#)

3.3. Sijoitukset

Konsernin sijoitustoiminnan on oltava taloudellisesti tuottavaa. Vähimmäisvaatimuksena on sijoituksen reaaliarvon säilyttäminen. Sijoitusten tuoton on katettava myös sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Rahoituksen ja sijoittamisen on oltava kustannustietoista, tuottavaa ja matlariskistä. Kaupungin [hallitusvaltuusto määrittelee on määritellyt](#) konsernin sijoitustoiminnan perusteet [11.12.2023 § 131.](#) ~~Lyhytaikaisiin sijoituksiin käytetään konsernitiliä.~~

3.4. Lainat

Kaupunkikonsernin talousjohtaja vastaa konsernin lainakustannusten minimoinnista. Menestyksellisen lainahallinnan toteuttamiseksi tytäryhteisön tulee ennen lainoituksen hakemista ilmoittaa konsernin rahoitusjohdolle lainatarpeesta, jotta konserni voi arvioida onko konsernissa mahdollisuus järjestää rahoitus sisäisestä pankista. Konsernijohto voi myös kilpailuttaa lainatarjoukset yhdessä, mikäli niin sovitaan. Tytäryhteisöt sijoittavat konsernitilille lyhytaikaiset rahavaransa ja vastaavasti konserni antaa lyhytaikaista lainaa.

3.5. Kirjanpito ja konsernitilinpäätös

Konsernin taloushallinnon kehittäminen perustuu aktiiviseen otteeseen ja yhteistyöhön. Kaikissa kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita. Kaupunki, joka kuntalain tarkoittamalla tavalla muodostaa tytäryhteisöineen kuntakonsernin, tulee laatia konsernitilinpäätös. Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Konsernin yhtiöiden tilikausi on kalenterivuosi. Poistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginvaltuuston hyväksymiä suunnitelmapoistojen perusteita. Tytäryhteisöt toimittavat Mikkelin kaupungille tilinpäätökseen sisältyvät talousluvut erikseen annettavan ohjeistuksen mukaan tilikautta seuraavan helmikuun aikana. Mikkelin kaupunki laatii konsernitilinpäätöksen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti. Yksityiskohtaiset ohjeet konsernitilinpäätökseen tarvittavien tietojen sisällöstä, muodosta ja aikataulusta annetaan vuosittain tytäryhteisöille ennen tilikauden päättymistä. Annettua aikataulua on ehdottomasti noudatettava.

Merkittävimmät tytäryhtiöt kutsutaan huhtikuussa ns. kevään konsernipäivään, jossa konsernijaosto saa kunkin yhtiön katsauksen edellistä tilikautta koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

3.6. Riskienhallinta

Menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti (~~esim. taloudelliset riskit, henkilöstöriskit ym.~~) ja niihin on varauduttu. Kaupunki edellyttää tytäryhtiöiltään säännöllistä riskien kartoittamista ja niihin varautumista, hyödyntäen soveltuvin osin kaupungin palvelualueiden riskienhallinnan koordinoinnissa käytettävää työkalua. Riskien arviointi ja niihin varautuminen tulee käsitellä yhtiön hallituksessa ja konsernivastuuhenkilön osallistuminen riskienhallintakokonaisuutta koskeviin hallituksen kokouksiin on vahvasti suositeltavaa. Kaupungille raportoitavien tilinpäätöstietojen yhteydessä yhtiöt toimittavat edellistä tilikautta koskevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilomakkeen. ~~Konserni toteuttaa yhteistä riskien kartoitustyötä. Konsernin sisäistä riskienhallintatyötä kehitetään yhteistyöllä ja vuosittaisella vakuutusturvan arvioinnilla. Kaupunginjohtaja voi antaa tarvittaessa ohjeita.~~

~~Riskien vakuuttamisessa ja omavastuuosuuksissa konsernissa noudatetaan yhtenäisiä toimintaperiaatteita.~~ Vakuutukset kilpailutetaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä, jotta pystytään hyödyntämään volyyimiedut. Voimassa olevista vakuutussovimusehdoista tulee selvittää kaupunkikonsernin kokonaistaloudellinen etu ennen mahdollisia muutoksia.

3.7. Konsernin sisäinen valvonta ja konsernivalvonta

Mikkelin kaupunkikonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään Mikkelin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. ~~Konserniyhtiöillä tulee olla ajantasainen sisäisen valvonnan ohje, joka huomioi soveltuvin osin kaupungin laatiman ohjeistuksen sisällöt. Konsernin sisäisen tarkastuksen menetelmät ja ohjeet pyritään yhtenäistämään.~~ Konserniyhtiöille tarjotaan mahdollisuus osallistua kaupungin toteuttamiin sisäisen tarkastuksen ostopalveluiden kilpailuksiin. Kaupunginjohtaja valvoo, että menetelmät ja ohjeet ovat ajan tasalla. Tytäryhteisöt

raportoivat ohjeiden noudattamisesta ja sisäisen valvonnan suorittamisesta tilikausittain [tilinpäätösraportoinnin yhteydessä](#).

Valtuuston asettama tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston kaupungille ja tytäryhteisöille asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutusta. Kaupunginjohtajalla on oikeus yksittäistapauksissa vaatia sisäisten selvitysten teettämistä yhteisöissä, mikäli kaupungin omistajapoliittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

3.8. Konsernin tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, että konsernitilinpäätös on oikein laadittu. Kaupungin tilintarkastajalla on oikeus saada tarkastustehtävänsä suorittamisessa tarvittavia tietoja tytäryhteisöltä. Uuden tilintarkastuslain mukaan kaupungin tilintarkastajaksi tulee valita auktorisoitu tilintarkastusyhteisö ja vastuunalaisen tarkastajan on oltava JHT-tilintarkastaja. Myös kaupungin tytäryhteisöihin on valittava kaupungin tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. Uuden kuntalain mukaisesti kunnissa tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tytäryhtiöissä tilintarkastusyhteisön valitsee yhtiökokous ja yhtiöiden yhtiöjärjestykset on saatettava sellaisiksi, että ne mahdollistavat kaupungin käyttämän tilintarkastusyhteisön valinnan yhtiön tilintarkastajaksi.

KHT-tilintarkastaja tulee valita, jos tytäryhteisössä päättyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 25 000 000 euroa
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa
- 3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä

3.9. Tietojensaantioikeus

Kaupungin tilintarkastajalla on kuntalain 124.2 §:n mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista kunnan viranomaisten lisäksi myös suoraan kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä, mikäli tilintarkastaja pitää tietoja tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunnalla on toimitelimenä kuntalain (410/2015) 124.1 §:n mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tietojensaantioikeus on rajattu koskemaan kunnan hallussa olevia asiakirjoja; tarkastuslautakunta ei voi esimerkiksi pyytää asiakirjoja suoraan kunnan tytäryhteisöiltä. Tarkastuslautakunnassa tietojen saantioikeus ei päde yksittäisellä jäsenellä, vaan tällöin sovelletaan luottamushenkilön tietojensaantioikeutta.

Kuntalain 83 §:n mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja sekä nähtäväkseen asiakirjoja, joita luottamushenkilö toimessaan pitää tarpeellisena, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus ei ulotu kunnan tytäryhteisöihin, koska nämä eivät ole kuntalain 83 §:ssä tarkoitettuja kunnan viranomaisia.

Sisäistä tarkastusta suorittavan tietojensaantioikeuteen sovelletaan kaupunginhallituksen hyväksymää sisäisen tarkastuksen toimintaohjetta. Lähtökohtaisesti sisäisen tarkastuksen tekijällä on oikeus saada viivytyksettä käyttöönsä kaikki peruskaupungin toimintoja koskeva aineisto. Tiedonsaantioikeus

koskee asiakirjojen lisäksi myös teknisessä muodossa säilytettyä tietoa. Konserniyhtiöitä koskevissa asioissa sisäisen tarkastuksen suorittaja tai konsernivastuuhenkilö konsultoi tarvittaessa tilintarkastajaa.

3.10. Valvonta, seuranta ja arviointi

Kaupunginvaltuustolle raportoidaan vuosittain konsernin tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksessä. Kaupunginhallitus antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet antavat suuntaviivoja konsernin ja sen tytärien toimintaan. Lisäksi tytäryhteisöt toimittavat kaupungin talouspalveluille ja konsernivastuuhenkilöille riittävät tiedot toiminnastaan ja tavoitteiden toteutumisesta talouslukujen lisäksi tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Keskeiset konserniyhtiöt esittelevät ajankohtaisia asioita ja toimintaansa ~~kaupunginhallituksessa tai sen alaisessa jaostossa säännöllisesti,~~ konsernijaostolle vähintään kerran tilikauden aikana. Esittelyissä on mukana kyseisten yhtiöiden konsernivastuuhenkilö ja edustaja konserniohjausryhmästä. ~~Keskeisten konserniyhtiöiden yhteinen tapaaminen pyritään järjestämään vähintään kerran vuodessa.~~ Keskeiset konserniyhtiöt kutsutaan vuosittain osallistumaan konserniohjauksen ajankohtaisseminaariin eli ns. konsernipäivään. Lisäksi yhtiöiden ja viranhaltijajohdon vapaamuotoinen tapaaminen pyritään järjestämään vuosittain.

Tilinpäätöksen ja talouden seurantaraportoinnin yhteydessä havaitut tarvittavat korjaavat toimenpiteet viedään seuraaviin talousarvioihin, ellei tilanne vaadi toimenpiteitä nopeammin. Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Tätä tehtävää varten on pyrittävä kehittämään ja vahvistamaan tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa kuntakonsernissa arvioidaan. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä. Konsernivalvonnassa seurataan erityisesti riskienhallinnan toimivuutta konserniyhteisöissä.

3.11. Konsernin henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisön on noudatettava toiminnassaan soveltuvin osin Mikkelin kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita. Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa etuisuuksissa on myös pyrittävä noudattamaan koko konsernin kanssa yhteneväisiä periaatteita. Tytäryhteisö on vastuussa oman yksikkönsä henkilöstöpolitiikan kehittämisestä yhdessä sovituin säännöin. Henkilöstön rekrytoinnissa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Merkittävistä henkilöstöön liittyvistä asioista on neuvoteltava etukäteen ~~konsernijohdon~~ konsernivastuuhenkilön ja konserniohjausryhmän kanssa. Tällaisia ovat esim. muutosneuvottelujen aloittaminen, työsuhde-etujen merkittävät parannukset, esim. autoetu. Tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi kuntatyönantajan perustamaan työntantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä. Tytäryhteisöt järjestävät ensisijaisesti eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun tytäryhtiön etu ei muuta edellytä.

Konserniyhtiöiden hallitusten puheenjohtajat vastaavat toimitusjohtajien kanssa vuosittain käytävistä kehityskeskusteluista

3.12. Arkistointi ja asiakirjojen säilyttäminen

Tytär- ja osakkuusyhteisöjen on tehtävä päätös siitä, mihin pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto sijoitetaan sen jälkeen, kun yhtiö ei toiminnassaan enää niitä tarvitse. Mikäli asiakirjat päätetään sijoittaa kaupunginarkistoon, on arkistotoimen hoidossa noudatettava kaupungin antamia ohjeita.

3.13. Hankinnat ja hankintayhteistyö

Konsernitason hankintayhteistyötä koordinoidaan Mikkelin kaupungin hankintapalveluiden sekä Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy:n yhteistyönä, ja sen tavoitteena on saavuttaa konsernille hankintoihin liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia etuja. Kunta voi hankkia tavaran tai palvelun ilman kilpailutusta kokonaan omistamaltaan yhtiöltä, joka ei toimi markkinoilla. Hallituksen on valvottava, että kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä, joissa kaupungilla on enemmistö, noudatetaan lakia ja asetuksia julkisista hankinnoista. Kaupungin tytäryhtiöt noudattavat kaupungin hankintaperiaatteita ja hankinnoista erikseen antamaa hankintasääntöä siltä osin, kun ohje ei ole ristiriidassa yhtiöiden erityisluonteen tai -lainsäädännön kanssa. Taloudellisten hyötyjen varmistamiseksi hankintayhteistyöstä tulee konserniyhtiöiden neuvotella säännöllisesti kaupungin hankintapalveluiden sekä Miksein hankintasiiantuntijan kanssa.

4. Hyvä hallintotapa

Tässä luvussa käsitellään hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohjeistus. Ohje määrittelee tytäryhteisöjen johdon eli hallituksen ja palkattujen johtajien roolia, velvollisuuksia ja suhdetta kaupunkiin osakkeenomistajana. Tytäryhteisöjen toiminta tulee järjestää hyvän hallintotavan mukaisesti. Niiden tulee toimia avoimesti, läpinäkyvästi ja vastuuntuntoisesti siten, että yhteisö organisoidaan ja sen toimintaa suunnitellaan, johdetaan ja harjoitetaan noudattaen ammatillisia, liiketalouden ja lainsäädännön (esim. osakeyhtiölaki) vaatimuksia sekä kestävä kehityksen periaatteita ja että yhteisö hoitaa varojaan huolellisesti, tuottavasti ja taloudellisesti. Kaupunkikonsernin toiminnasta tulee saada oikea ja rehellinen kuva riippumatta toiminnan organisoinnin muodosta.

4.1. Hallituksen kokoonpano ja nimittäminen

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Puheenjohtaja valitaan yhtiöjärjestyksen määrittelemällä tavalla. ~~Hallituksen puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty.~~ Konserni- ja elinvoimajaosto antaa jäsenten valintaa koskevan ohjeen kaupungin nimeämälle yhtiökokousedustajalle. Konserniyhteisöjen hallitusten jäsenille suositellaan HHJ-koulutuksen tai muun sisällöltään vastaavan koulutuksen suorittamista. Hallitusten jäsenten koulutuskustannuksista vastaavat konserniyhteisöt.

Lähtökohtaisesti eri yhteisöjen hallituspaikat jakautuvat poliittisin perustein eri puolueiden kesken kuntavaalien tuloksen mukaisesti. Konsernin kokonaisedun edistämiseksi kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on kuitenkin otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä yhtiön toimialan tuntemus, kunnallisten luottamustehtävien tuntemus, sekä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitukset nimetään toistaiseksi, mutta käytännössä poliittinen sopimus on, että hallitusvastuun kesto on valtuustokauden mittainen. Hallituksen kokoonpanoa voi muokata aina tarvittaessa yhtiökokouksessa.

Hallituksen riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi henkilöiden nimeämisessä noudatetaan kaupunginhallituksen päätöksen 30.11.2020 § 380 mukaista ohjeistusta, jossa määritellään nimeämistoimikunnan perustamista ja nimeämisprosessia koskeva toimintamalli, sekä hallituksen osaamisprofiilin arviointimalli. Nimeämistoimikunta arvioi osaamisprofiilit ja tekee esityksen konsernijaostolle. Konsernijaosto käsittelee nimeämistoimikunnan esityksen, ja hyväksytyt hallitusesitykset toimitetaan yhtiökokousedustajalle yhtiökokousta varten.

Konsernivastuuhenkilöllä on oikeus osallistua tytäryhtiön hallituksen kokoukseen läsnäolo- ja puheoikeudella. Osallistumisoikeus vahvistetaan vuosittain yhtiökokouksessa hallituksen nimeämispäätöksen yhteydessä. Kokouskutsut ja esityslistat jaellaan konsernivastuuhenkilöille samassa yhteydessä kuin yhtiön hallitukselle.

Konsernijohdon edustajaksi yhtiön hallituksen kokouksiin voidaan kutsua myös kaupungin viran- tai toimenhaltija, jolle annetaan hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. ~~Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Konserni- ja elinvoimajaosto esittää nimeämään konserniyhtiöiden hallitusten jäsenet pääsääntöisesti valtuustokaudeksi.~~

Yhtiön hallitus tai yhtiön hallituksen jäsen voidaan tarvittaessa vaihtaa osakeyhtiölain antamissa puitteissa. Hallituksen jäsen voidaan kesken toimikauden erottaa tai hän voi erota. Erottaminen edellyttää konserni- ja elinvoimajaoston ohjausta. Kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä hallituksen kokouksessa huomioidaan tasa-arvolain vaatimukset.

Konserniyhteisöjen hallitukset toteuttavat hallitustyöskentelyn kehittämisen tueksi kerran vuodessa hallitusten toimivuuden itsearvioinnin ja raportoivat tulokset konsernivastuuhenkilölle.

4.2. Yhtiöiden hallituspalkkiot

Mikkelin kaupungin konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Konserniyhtiöissä tulee noudattaa Mikkelin kaupungin hallintosäännön mukaisia palkkiokäytäntöjä.

Konserniyhtiöiden hallitusten kokouspalkkiot maksetaan samoin perustein kuin kaupunginhallituksen tai lautakuntien jäsenille.

Konserniyhtiön hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan kokouspalkkioiden lisäksi maksaa liiketoimintaan nähden kohtuullista vuosipalkkiota, jos liiketoiminnan laatu ja laajuus sitä edellyttää. Tytärkonserneissa maksetaan vain yksi vuosipalkkio.

Konsernijaosto antaa konserniohjauksena kullekin tytäryhtiölle täsmälliset ohjeet kokous- ja vuosipalkkioiden ylärajoista. Ohjeistus annetaan konsernijaoston toimesta ennen kuntavaaleja, ja se on lähtökohtaisesti voimassa koko tulevan valtuustokauden. Perustelluista syistä palkkiotasoa voidaan muokata myös kesken valtuustokautta. Palkkioiden tasoa määritettäessä konsernijaosto ottaa huomioon kaupungin omien toimielinten palkkiotasot, tytäryhtiön toiminnan laajuuden, merkityksen ja tuloksellisuuden sekä hallituksen jäsenten työmäärän.

Osakkuusyhteisöille konsernijaosto antaa suosituksen ottaen huomioon yllä sanotut periaatteet.

~~Yhtiöiden hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous yhtiön hallituksen esityksestä. Mikkelin kaupungin strategisesti merkittävässä, talousarviotavoittein seurattavissa konserniyhtiöissä tulee noudattaa Mikkelin kaupungin hallintosäännön mukaisia palkkiokäytäntöjä. Yhtiön hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan kokouspalkkioiden lisäksi maksaa liiketoimintaan nähden kohtuullista vuosipalkkiota, jos liiketoiminnan laatu ja laajuus sitä edellyttää. Konserni- ja elinvoimajaosto antaa tarvittavat toimintaohjeet yhtiökokousedustajalle siitä, mitä palkkiotasoa yhtiöissä kulloinkin noudatetaan. Yhtiöiden hallitusten kokouspalkkiot maksetaan samoin perustein kuin kaupunginhallituksen jäsenille.~~

~~Ohjeelliset vuosipalkkiotasojen ylärajat on määritelty liikevaihdon mukaan seuraavasti:~~

~~Yhtiön liikevaihto~~	~~Puheenjohtaja~~	~~Varapuheenjohtaja~~	~~Jäsen~~
~~yli 20 milj. euroa~~	~~4350e~~	~~2025e~~	~~1620e~~
~~3-20 milj. euroa~~	~~4350e~~	~~2025e~~	~~850e~~

alle 3 milj. euroa	2025e	Ei vuosipalkkiota	Ei vuosipalkkiota
--------------------	-------	-------------------	-------------------

~~Mikäli yhtiö haluaa maksaa palkkioita ohjeellista palkkiotasoa enemmän, tarvitaan asiaan kaupungin hallituksen ennakkokanta ennen yhtiökokousta.~~

4.3. Hallituksen jäsenen oikeudet ja vastuut

Tytäryhteisön hallitus vastaa yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä yhdessä toimitusjohtajan kanssa. Hallituksen jäsenellä tulee olla yhteisön toiminnan luonteen ja laajuuden edellyttämä asiantuntemus. Valittaessa jäseniä tytäryhtiön hallitukseen tai johtokuntaan tulee ainakin osalla jäsenistä olla liiketaloudellista ja/tai yhtiön toimialan tuntemusta. Kaupungin edustajien on toimittava siten, että tytäryhteisön toiminta vastaa kaupungin tavoitteita ja että kaupunki ja tytäryhteisöt toimivat yhteistyössä, silloin kun se on koko konsernin kannalta hyödyllistä. Toimielinten jäsenten tulee toiminnassaan ottaa huomioon konsernin kokonaisuus tytäryhteisöjen edun ohella. Konsernin kokonaisuus ja tytäryhteisön etu eivät voi olla merkittävässä ristiriidassa. Hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistä. Korvausvastuu syntyy huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnillä ja rikkomalla osakeyhtiölakia, muita lakeja tai yhtiöjärjestystä. Yhtiöllä on oikeus ottaa vastuuvakuutus hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, mikäli se on riskeiltä suojautumisen kannalta perusteltua.

4.4. Esteellisyys ja riippumattomuus

Esteellisyyskysymyksissä sovelletaan sitä, mitä hallinto- ja osakeyhtiölaissa esteellisyydestä säädetään. Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallituksen jäsenten on oltava yhtiöstä aidosti riippumattomia. Toimitusjohtaja ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä.

Riippumattomuuden varmistamiseksi konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten ei sallita tekevän yhtiöille hallituksen jäsenyyteen liittymättömiä työ- tai muita suorituksia ilman tavanomaista konsernin hankintasäännön mukaista kilpailutusmenettelyä. Rajoitus koskee ostopalveluita ja kaikkia sellaisilta yrityksiltä tehtyjä hankintoja, joissa hankinnan tekevän konserniyhtiön hallituksen jäsen on suorittanut myyvässä yrityksessä johtavassa asemassa ja/tai omistajana.

4.5. Tiedonantovelvollisuus, viestintä ja tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tytäryhteisön on annettava tiedotusta varten kaupungin keskushallintoon viestinnästä vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista tytäryhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa. Tytäryhtiöitä koskevasta viestinnästä vastaa yhtiön puolesta hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja sekä kaupungin puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Yhteisön viestinnän on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Viestinnässä ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset viestintäperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset. Erityisesti merkittävässä tytäryhteisön muutos- ja kriisitilanteissa tehdään yhteistyötä konsernihallinnon viestinnän kanssa.

Kuntalain 116 § mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskeamiseen tarvittavat tiedot. Tytäryhteisöillä on velvollisuus ilmoittaa vuosikertomuksessaan, tasekirjassaan tai vastaavassa yhtiökokouksen, hallituksen tai vastaavan toimielimen palkkioiden taso ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen jäsenille maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä. Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten konsernin tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot, jotka sen aseman ja toimintojen vaarantumatta voidaan antaa. Yhtiöt vastaavat tiedottamisestaan siinä muodossa ja laajuudessa kuin yhtiön toiminta edellyttää. Milloin yhtiöllä on

asiakkaina kuntalaisia, yhtiön toiminta on laajaa tai yleistä mielenkiintoa herättävää, on yhtiön huolehdittava riittävästä tiedotuksesta. Konsernijohdolle on tiedotettava merkittävistä tapahtumista yhtiön toiminnassa ennen julkista tiedotusta. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön tiedottamisesta.

Tiedot tytäryhteisöraportoinnissa toimitetaan konsernijohdon antamien ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Tytäryhteisö noudattaa talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnassa sekä raportoinnissa konsernijohdon antamia ohjeita ja aikatauluja. Tytäryhteisön tilinpäätös ja mahdollinen vuosikertomus toimitetaan valtuuston jäsenille. Tytäryhteisö raportoi kaupungille toimintansa ja taloutensa kehitymisestä konsernijohdon määräämällä tavalla. Tytäryhteisön on lisäksi raportoitava erikseen, mikäli sen toiminta ei vastaa asetettuja tavoitteita. Tytäryhteisöt toimittavat tasekirjat konsernijohdon antamien ohjeiden mukaisesti.

4.6. Yhtiökokoukset sekä kaupungin ennakkokannan pyytäminen

Niiden tytäryhtiöiden osalta, joille asetetaan kaupungin talousarviossa tavoitteita, tulee yhtiökokousten tai vastaavien koolle kutsuminen ja esityslistojen lähettäminen järjestää ja aikatauluttaa siten, että konsernijaostolla on mahdollisuus ottaa käsiteltäviin asioihin kantaa kokouksessaan ennen yhtiökokousta. Kokoukset tulee toimittaa kirjaamoon, konsernivastuuhenkilölle sekä talouspalveluille. Konserniohjausryhmä arvioi, onko yhtiökokouksessa sellaisia asioita, jotka edellyttävät omistajan toimielinkäsittelyä. Mikäli käsittely on tarpeellinen, mutta konsernijaoston kokousaikataulu ei mahdollista asian käsittelyä, voidaan tällöin yhtiökokoukset käsitellä poikkeuksellisesti kaupunginhallituksessa.

Aktiivinen tiedonantovelvollisuus edellyttää, että tytäryhteisöt tuovat riittävän ajoissa kaupungin tietoon merkittävät yhtiön hallituksessa tai yhtiökokouksessa päätettävät asiat. Tiedottaminen tapahtuu ottamalla yhteyttä kaupungin viranhaltijajohtoon, konsernivastuuhenkilöön tai konserniohjausryhmään.

Tietyissä tytäryhtiöiden (myös tytärkonsernin yhtiöt) toimintaa koskeissa asioissa edellytetään kaupungin virallisen ennakkokannan pyytämistä ennen kuin asiasta päätetään yhtiössä. Tytäryhtiöiden tyttäriä koskevat ennakkokantapyynnöt kaupungille esittää tytäryhtiön hallitus. Ennakkokannan antaa konsernijaosto. Ennakkokantaa pyydetään alla luetelluissa asioissa, ellei esimerkiksi osakassopimuksessa ole toisin sovittu.

~~Aktiivinen tiedonantovelvollisuus edellyttää, että tytäryhteisöt tuovat riittävän ajoissa kaupungin tietoon ne asiat, joihin edellytetään kaupungin ennakkokantaa. Yhtiökokousten tai vastaavien koolle kutsuminen ja esityslistojen lähettäminen on järjestettävä niin, että kaupungilla on tilaisuus ottaa käsiteltäviin asioihin kantaa kokouksessaan. Siksi merkittävistä päätöksiin tulevista asioista (mm. vaikutus 10 % liikevaihdosta, kolmasosa henkilöstöstä ja merkittävät investoinnit) tulee tiedottaa kaupunkia jo ennen varsinaista esityslistan lähettämistä. Tiedottaminen tapahtuu ottamalla yhteyttä kaupungin viranhaltijajohtoon, konsernivastuuhenkilöön tai konserniohjausryhmään.~~

~~Tytäryhtiöillä on velvollisuus pyytää kaupungin ennakkokantaa alla esitetyissä asioissa~~

- 1) liiketoiminnan merkittävä tai poikkeuksellinen laajentaminen
- 2) merkittävä tai poikkeuksellinen investointi
- 3) yhtiöjärjestyksen muuttaminen
- 4) osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- 5) liiketoiminnan myyminen, **yhtiöiden jakautuminen tai sulautuminen** tai muu olennainen liiketoiminnan uudelleenjärjestely,
- 6) mukaan lukien merkittävät kiinteän omaisuuden järjestelyt
- 7) merkittävä lainan otto/anto tai vakuuden antaminen
- 8) hakeutuminen selvitystilaan tai konkurssiin

- 9) vaikutuksiltaan merkittävän oikeudellisen prosessin aloittaminen
- 10) toimitusjohtajan valinta ja palkkaus (ennakkokanta pyydetään prosessin käynnistyessä), palkan tarkistukset sekä toimitusjohtajalle maksettavat muut taloudelliset etuudet
- 11) tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto tai merkittävät muutokset palkkioissa. Sisältäen myös hallituspalkkiot.
- 12) yhtiön tulokseen, pääomaan tuotto tai riskiin muuten olennaisesti vaikuttava tapahtuma
- 13) rahoitusrakenteen merkittävät muutokset
- 14) konserniohjeen kohdan 4.1. mukainen hallituksen jäsenen erottaminen
- 15) muut merkittäväksi katsottavat asiat ja toimenpiteet

Konserniohjausryhmä konsultoi ja neuvoo tytäryhteisöjä tulkinnanvaraisissa asioissa ja arvioi tarvittaessa tapauskohtaisesti asian tarvitseman käsittelyn toimielimissä.